

Δυνατότητα διάλυσης ουσιών στο νερό**ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: Οι μαθητές να μπορούν να:

- αναγνωρίζουν πότε δημιουργείται ένα διάλυμα.
- διαπιστώνουν ότι κάθε ουσία έχει διαφορετική ικανότητα διάλυσης στο νερό.
- διαπιστώνουν ότι η διαλυτική ικανότητα των στερεών ουσιών είναι, συνήθως, μεγαλύτερη στο θερμό νερό.
- διαπιστώνουν ότι οι ορισμένες ουσίες διαλύονται εκλεκτικά στο νερό, ενώ άλλες διαλύονται εκλεκτικά σε άλλους διαλύτες π.χ. οινόπνευμα.

Εργαστηριακή δραστηριότηταΌργανα και υλικά

Υδροβολέας με απιοντισμένο νερό	Ράβδος ανάδευσης
Διάφορες υγρές ουσίες (βενζίνη, οινόπνευμα, χυμό λεμονιού, ελαιόλαδο, υγρό καθαρισμού πιάτων, μαγειρική χρωστική, μελάνι ανεξίτηλου μαρκαδόρου ή μελάνι στυλό)	Λύχνο - τρίποδα - πλέγμα
Διάφορες στερεές ουσίες (αλάτι, ζάχαρη, μαγειρική σόδα, ασπιρίνη, κιμωλία)	Υδατόλουτρο
Στατώ με 12 δοκιμαστικούς σωλήνες	Θερμόμετρο
Σπάτουλα	Διηθητικό χαρτί

Μελέτη της διάλυσης υγρών σε νερό

Σε έξι (6) δοκιμαστικούς σωλήνες που περιέχουν περίπου 5 mL νερού να προσθέσετε 2-3 mL βενζίνης στον 1^ο, 2-3 mL οιοπνεύματος (C₂H₆O) στο 2^ο, 2-3 mL χυμού λεμονιού στον 3^ο, 2-3 mL ελαιολάδου στον 4^ο, 1-2 σταγόνες μαγειρικής χρωστικής στον 5^ο και 2-3 σταγόνες υγρού καθαρισμού πιάτων στον 6^ο. Μετά από κάθε προσθήκη να ανακινήσετε για λίγο κάθε σωλήνα (ανάδευση) και να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 1: Σε ποιες περιπτώσεις έχουμε σχηματισμό διαλύματος και σε ποιες ετερογενούς μείγματος;

.....

.....

Μελέτη της διάλυσης στερεών σε νερό (θερμοκρασίας δωματίου)

A) Σε ένα δοκιμαστικό σωλήνα που περιέχει 5 mL νερό να προσθέσετε 1 κρύσταλλο υπερμαγγανικού καλίου (KMnO₄) και να παρατηρήσετε τι συμβαίνει. Μετά να ανακινήσετε για λίγο το δοκιμαστικό σωλήνα (ανάδευση) και να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας.

.....

.....

Ερώτηση 2: Πώς επιδρά η ανάδευση στη διάλυση των ουσιών στο νερό.

.....

Β) Σε 5 δοκιμαστικούς να προσθέσετε: στον 1^ο λίγους κρυστάλλους αλατιού (NaCl), στον 2^ο λίγους κρυστάλλους ζάχαρης (C₁₂H₂₂O₁₁), στον 3^ο λίγους κρυστάλλους μαγειρικής σόδας (NaHCO₃), στον 4^ο λίγους κόκκους ασπιρίνης (C₉H₈O₄) και στον 5^ο πολύ μικρή ποσότητα κιμωλίας σε σκόνη (CaCO₃). Μετά να ρίξετε περίπου 5 mL νερού σε κάθε σωλήνα, να τους ανακινήσετε για λίγο και να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας.

.....
.....
.....
.....

Ερώτηση 3: Σε ποιες περιπτώσεις έχουμε σχηματισμό διαλύματος και σε ποιες ετερογενούς μείγματος;

.....
.....

Μελέτη της διάλυσης στερεών σε νερό (θερμό)

Στους τρεις πρώτους δοκιμαστικούς σωλήνες της προηγούμενης δραστηριότητας να προσθέσετε επιπλέον αρκετούς κρυστάλλους αλατιού στον 1^ο, ζάχαρης στον 2^ο, μαγειρικής σόδας στον 3^ο, ώστε 2-3 κρύσταλλοι να μην διαλύονται παρ' όλη την ανάδευση που θα κάνετε. Κατόπιν, να βάλετε τους σωλήνες σε θερμό υδατόλουτρο (60-70 °C) για 3-4 λεπτά. Να τους ανακινήσετε καλά και μετά να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας:

.....
.....
.....

Ερώτηση 4: Πώς επηρέασε η αύξηση της θερμοκρασίας την ικανότητα του νερού να διαλύει στερεές ουσίες;

.....

Ερώτηση 5: Ποιο από τα τρία στερεά διαλύεται πιο εύκολα, δηλαδή διαλύεται σε μεγαλύτερη ποσότητα ή αν οι ποσότητες είναι ίδιες διαλύεται πιο γρήγορα, στο νερό;

.....

Εκλεκτική διάλυση ουσιών

Α) Στον σωλήνα με το μείγμα βενζίνη-νερό προσθέτουμε 1 σταγόνα μαγειρικής χρωστικής και καταγράφουμε τις παρατηρήσεις μας.

.....

Β) Σε δύο (2) μεγάλους δοκιμαστικούς σωλήνες προσθέτουμε μέχρι το 1/3, στον 1^ο νερό και στο 2^ο οινόπνευμα. Στη συνέχεια εμβαπτίζουμε σε καθέναν από αυτούς ένα κομμάτι διηθητικό χαρτί διαποτισμένο με μελάνι από ανεξίτηλο μαρκαδόρο ή στυλό. Μετά από λίγο καταγράφουμε τις παρατηρήσεις μας:

.....
.....
.....

Ερώτηση 6^η: Σε ποιόν διαλύτη διαλύεται εκλεκτικά η μαγειρική χρωστική και σε ποιόν το μελάνι ανεξίτηλου μαρκαδόρου;

.....

Ερώτηση 7^η: Ποιό διαλύτη θα επιλέγατε για να διαλύσετε 1- 2 mL ελαιόλαδο, i) το νερό, ii) το οινόπνευμα ή iii) την βενζίνη; Να εξηγήσετε την επιλογή σας.

.....